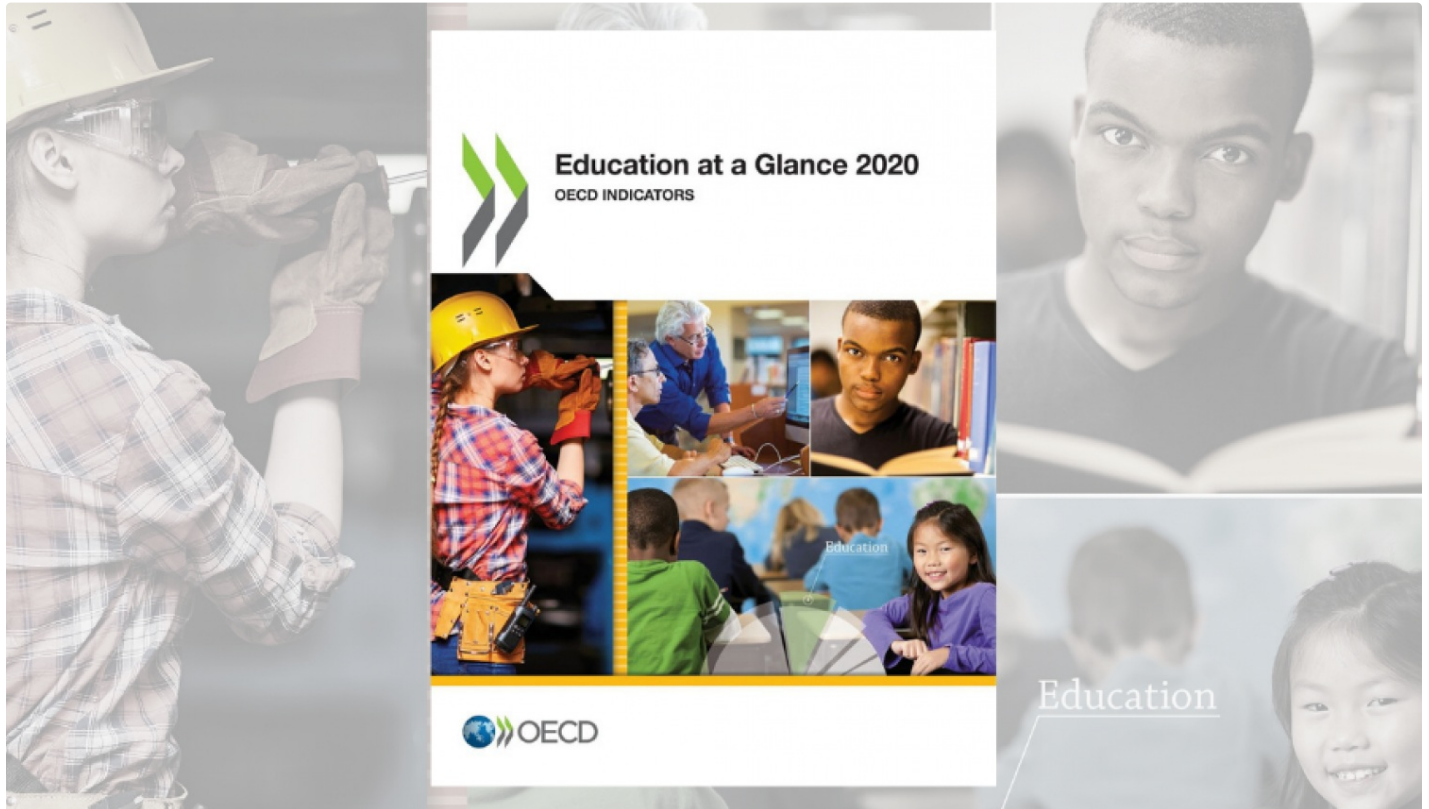

OECD: Latvijā profesionālā izglītība sniedz lielākas iespējas karjeras attīstībai

Publicēts: 09.09.2020.

[Projektu aktualitātes](#)

89% profesionālās vidējās izglītības iestāžu audzēkņu Latvijā apgūst programmas, kas sniedz pieeju studijām augstākajā izglītībā, kamēr vidēji Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) valstīs šajā izglītības veidā un pakāpē tāda iespēja ir 70% audzēkņu. Nepastarpināta pāreja no profesionālās izglītības programmām uz augstākām izglītības pakāpēm jauniešiem palielina iespējas iegūt darbu un arī augstākus ienākumus, secināts OECD ziņojumā “Education at a Glance 2020”, kā dati Latvijā prezentēti trešdien, 2020. gada 9. septembrī.

Ar pasākuma prezentācijām par OECD “Education at a Glance 2020” datiem, profesionālās izglītības monitoringa sistēmu un profesionālās izglītības attīstību 2021. – 2027. gadā iespējams iepazīties [šeit](#). Savukārt “Education at a Glance 2020” Latvijas datu pārskats pieejams [šeit](#).

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas ziņojums reizi gadā sniedz datus un analīzi par to, kā darbojas un attīstās pasaules valstu izglītības sistēmas. Ziņojums aptver visas izglītības pakāpes, sākot ar pirmsskolas izglītību līdz augstākajai un pieaugušo izglītībai, bet šogad ziņojumā vairāk ir izcelta profesionālā izglītība.

Pārskats atklāj, ka Latvijā profesionālās izglītības programmās sākot no pamatzglītības otrā posma līdz 1. līmeņa augstākajai (koledžas) izglītībai mācās 32% audzēkņu un tas atbilst vidējam OECD valstu rādītājam (32%). Lielākajā daļā OECD valstu profesionālā izglītība ir svarīga vidējās izglītības daļa. Latvijā profesionālās vidējās izglītības programmās mācās 39% audzēkņu, kas ir nedaudz zemāks rādītājs nekā vidēji OECD valstīs, kur tie ir 42%.

2019. gadā Latvijā 20% pieaugušo 25–34 gadu vecumā augstākā iegūtās izglītības pakāpe bija profesionālā vidējā izglītība, kamēr 25% pieaugušo bija iegūta vispārējā vidējā izglītība. Nodarbinātības līmenis gados jaunu pieaugušo vidū ar profesionālo vidējo izglītību parasti ir augstāks nekā šīs vecuma grupas pārstāvjiem ar iegūtu vispārējo vidējo izglītību (par deviņiem procentpunktiem vidēji OECD valstīs). Latvija ir izņēmums – nodarbināti 80% 25–34 gadus vecu personu ar profesionālo vidējo izglītību, kamēr no vispārējo vidējo izglītību ieguvušajiem nodarbināti ir 78% pieaugušo.

Ziņojumā konstatēts, ka īsā cikla augstākās izglītības (koledžas) programmas OECD valstīs galvenokārt ir veidotas kā profesionālās izglītības programmas, un kopā ar bakalaura programmām ir otrs izplatītākais ceļš uz augstāko izglītību. Ja šobrīd novērojamās tendences nemainīsies, Latvijā 14% jauniešu pirms 25 gadu vecuma iestāsies koledžas studiju programmās, salīdzinot ar vidēji 10% jauniešu OECD valstīs. No šajās programmās studējošajiem Latvijā 60% ir sievietes, bet vidēji OECD valstīs – 52% sieviešu.

OECD analizē secināts, ka vidēji OECD valstīs 2019. gadā nodarbinātības līmenis 25–34 gadus vecu pieaugušo vidū bez iegūtas vidējās izglītības bija 61%, šī vecuma pieaugušo vidū ar iegūtu vidējo izglītību – 78%, bet to pieaugušo vidū, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību – 85%. Latvijā attiecīgais sadalījums bija 65% pieaugušo bez iegūtas vidējās izglītības, 79% pieaugušo ar iegūtu vidējo izglītību un 89% pieaugušo ar iegūtu augstāko izglītību. Lielākajā daļā OECD valstu un partnervalstu augstākās izglītības diploms sniedz ievērojamas priekšrocības atalgojuma ziņā. Latvijā 2018. gadā personas vecuma grupā 25–64 gadi ar augstāko izglītību, pilna laika darbā nostrādājot visu gadu, nopelnīja par 46% vairāk nekā tie pilna laika darbinieki gadā, kuri ir ieguvuši vidējo izglītību, kamēr OECD valstīs šis rādītājs vidēji sasniedz 54%.

Līdzās ieguvumiem ekonomikā un nodarbinātībā augstākās izglītības iegūšana saistīta arī ar sociālajiem ieguvumiem. Piemēram, tie, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību, biežāk uzskata, ka spēj ietekmēt valsti pieņemtos lēmumus. 2016. gadā vidēji OECD valstīs, kas piedalījās Starptautiskajā Sociālā pētījuma programmā (International Social Survey Programme), 41% pieaugušo ar augstāko izglītību piekrita šim apgalvojumam, kamēr šāds vērtējums bija tikai 28% pieaugušo bez vidējās izglītības. Latvijā tam piekrit 21% pieaugušo ar augstāko izglītību un tikai 10% to, kuru izglītība ir zem vidējās.

Izglītība Covid-19 laikā

Skolu darbības atsākšana klātienē pandēmijas kontekstā ir atkarīga no iespējas ieturēt drošu 1–2 metru distanci starp skolēniem un darbiniekiem. Valstīm ar mazāku skolēnu skaitu klasēs varētu būt vieglāk ievērot jaunus distancēšanās ierobežojumus. Latvijā vidējais skolēnu skaits pašvaldību sākumskolas klasēs ir 17, tas ir mazāk nekā vidēji OECD valstīs, kur tas ir 21. Pašvaldību skolās pamatzglītības otrajā posmā Latvijā vienā klasē vidēji ir 16 skolēni, kamēr OECD valstīs vidēji šī posma klasēs ir 23 skolēni.

Ziņojumā konstatēts, ka 2017. gadā valsts izdevumi par izglītību no sākumskolas līdz augstākajai izglītībai Latvijā bija 9%, kas ir mazāk nekā vidējais OECD rādītājs 11%. Tā kā nav skaidrības par iespējamo Covid-19 pandēmijas kopējo ietekmi uz izglītības izdevumiem, valdībām OECD valstīs nāksies pieņemt sarežģītus lēmumus par resursu sadali, jo to līdzekļi tiek ieguldīti valstu ekonomikās un veselības jomā.

Tāpat pārskatā uzsvērts, ka ekonomikām, cenšoties pārvarēt ierobežojumu radītās samazinātās aktivitātes sekas, var paaugstināties bezdarba līmenis. Situācija ir nestabilāka tiem iedzīvotājiem, kuru iegūtais izglītības līmenis ir zemāks, jo viņi retāk var būt nodarbināti attālināti. 2019. gadā, pirms sākās pandēmija, Latvijā bez darba bija 14% gados jaunu pieaugušo bez vidējās izglītības, kamēr no 25–34 gadus vecajām personām ar augstāko izglītību bez darba bija tikai 4%. Papildu finanšu resursi, kurus Latvija šogad novirzīja pieaugušo izglītībai un nodarbināto mācībām, varētu palīdzēt mazināt Covid-19 krīzes ietekmi.

OECD “Education at a Glance 2020”

Jau ziņots, ka 2020. gada 8. septembrī, OECD publicēja ziņojumu “Education at a Glance 2020” par izglītības rādītājiem OECD valstīs un partnervalstīs. Pārskats sniedz visaptverošu informāciju par visām izglītības pakāpēm un veidiem, sākot no pirmsskolas izglītības līdz augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai. Šogad pirmo reizi ziņojumā vairāk uzmanības veltīts profesionālajai izglītībai.

“Education at a Glance” ir pasaulē nozīmīgākais ziņojums par izglītības procesu kvalitāti OECD dalībvalstīs un partnervalstīs. Pārskats sniedz datus par izglītības sistēmu struktūru, finansēm un sniegumu. Ziņojuma informācija ir būtiska nacionālās izglītības

sistēmas uzlabošanas darbā, pētniecībā, kā arī izglītības praktiķu darbā.

Latvijas dalība OECD ikgadējā izglītības pārskata sagatavošanā īstenota Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.1/16/l/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos" ietvaros.

**NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020**

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Papildu informācijai [↗](#)

Aivis Majors, projekta komunikācijas koordinators,

Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departaments, 67047925, aivis.majors@izm.gov.lv

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/oecd-latvija-profesionala-izglitiba-sniedz-lielakas-iespejas-karjeras-attistibai>